

Głos Prawa

Przegląd Prawniczy Allerhanda
2020 – t. 3 – nr 2 (6)
(od powstania tytułu: rok 97, nr 200)

Czasopismo wydawane przy współudziale
przedstawicieli nauki i praktyki prawa oraz ekonomii

Μάχεσθαι χρὴ τὸν δῆμον ὑπὲρ τοῦ νόμου ὅκωσπερ τείχεος!

The people must fight for its law as for its walls!

Lud walczyć musi o prawo, jak o mury miasta!

Heraklit z Efezu, *O naturze*, B44 DK

The journal is published with the participation
of representatives of the science and practice of law and economics

The **Voice**
of **Law**

Allerhand Law Review
2020 – Vol. 3 – No. 2 (6)
(97 years and 200 issues of the Journal)

Głos Prawa
Przegląd Prawniczy Allerhanda

The Voice of Law
Allerhand Law Review

Redakcja/Editorial Board

Adam Redzik (Uniwersytet Warszawski) – redaktor naczelny
Arkadiusz Radwan (Vytautas Magnus University, Kaunas)
Wojciech Rogowski (Instytut Allerhanda)

Rada Programowa/Programme Board

Estaban Arribas Reyes (Universidad de Alcalá), Steef Bartman (Maastricht University),
Alessio Bartolacelli (University of Macerata), Patrycja Grzebyk (Uniwersytet Warszawski),
Paweł Księżak (Uniwersytet Łódzki), Arkadiusz Radwan (Vytautas Magnus University,
Kaunas), Adam Redzik (Uniwersytet Warszawski), Wojciech Rogowski (Instytut Allerhanda),
Philippe Sands (University College London), Ihor Zeman (Narodowy Uniwersytet im. Iwana
Franki we Lwowie), Grzegorz Żmij (Uniwersytet Śląski w Katowicach)

Sekretarz redakcji/Editorial secretary

Joanna Kruszyńska-Kola (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

Redaktor języka angielskiego/English editor

Patryk Gacka (Uniwersytet Warszawski)

Ilustracje „Ślepym okiem Temidy”
Arkadiusz Krupa

Na 4. stronie okładki znajduje się rycina Albrechta Dürera, Melancholia I, 1514 r., która
znajduje się w zbiorach Galerii Albertina w Wiedniu.

Wszystkie grafiki zamieszczone w zeszycie pochodzą ze zbiorów własnych autorów
lub z domeny publicznej. Dołożono starań by ustalić autorów fotografii.

ISSN 2657-7984 (wersja drukowana)

ISSN 2657-800X (wersja online)

© All rights reserved

Wydaje

Fundacja im. Aliny i Leszka Allerhandów
we współpracy z Instytutem Allerhanda
e-mail: glosprawa@gmail.com
www.glosprawa.pl

Warszawa

Skład i łamanie: Małgorzata Głuszcak-Draczk; druk: Elpil

VOX IURIS 2020, No 2 (6)

<i>Od Redakcji</i>	262
<i>From Editors</i>	266

OPERA

Marek Mohyluk , <i>O sędziach zawodowych w pracach Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej</i>	270
Grzegorz Borkowski , <i>Europejskie standardy powoływania na stanowisko sędziowskie w świetle najnowszego orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka</i>	314
Monika Strus-Wołos , <i>Stąpanie po polu minowym. Rzec o nowych przepisach postępowania cywilnego o zobowiązanie osoby stosującej przemoc w rodzinie do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazanie zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia</i>	338
Marta Kosmowska , <i>Odpowiedzialność odszkodowawcza za wydanie niezgodnej z prawem indywidualnej interpretacji przepisów prawa podatkowego</i>	350

SENTENTIAE

Patryk Gacka , <i>Przegląd orzeczeń i decyzji Międzynarodowego Trybunału Karnego (kwiecień-sierpień 2020 r.)</i>	366
---	-----

FONTES

Maurycy Allerhand , <i>Stosunek prawa państwowego do prawa religijnego</i>	376
Eugeniusz Wańkowski , <i>O sposobach powołania na urzędy sędziowskie</i>	383
Stanisław Car , <i>Sposób powoływania sędziów na urzędy sędziowskie</i>	398
Stanisław Gołąb , <i>Wymiar sprawiedliwości wśród zarzutów</i>	412
Anzelm Lutwak , <i>Wymiar sprawiedliwości wśród zarzutów. Z powodu publikacji Prof. Stanisława Gołąba</i>	432

VOTUM SEPARATUM

Stanisław A. Szofet , <i>Istota i fundament władzy sądowniczej. Mądrość pokoleń czy potrzeba chwili?</i>	443
---	-----

RES GESTAE

Krzysztof Smolana , <i>Karol Bertoni (1876 – 1967) – zapomniany współtwórca polskiej służby zagranicznej</i>	455
Maciej Jońca , <i>Pater semper incertus!</i>	477
Adam Redzik , „Poczet Jurystów i Ekonomistów” (5): <i>Aleksander Doliński (1866-1930)</i>	482
Ryszard Szawłowski , <i>O sobie samym (wraz z wykazem publikacji)</i>	504

IN MEMORIAM

Profesor Ryszard Szawłowski (1929-2020)	520
Arcylwowski Janusz Wasylkowski (1933-2020) i arcyhalicki Mirosław Rowicki (1953-2020)	540
Adwokat Andrzej Bąkowski (1927-2020)	548

PANOPTICUM

Ewa Stawicka , <i>Na przekór</i>	556
---	-----

Arkadiusz Krupa, Moja Ojczyzna murem podzielona.....	559
NA OKŁADCE: <i>Melancholia</i>	563
INFORMACJE DLA AUTORÓW	565
ABSTRACTS OF ARTICLES AND KEYWORDS.....	566
TABLE OF CONTENTS	573

OD REDAKCJI

To już 200. numer tytułu „Głos Prawa”, a jednocześnie jego 125. zeszyt!

Od wznowienia tytułu w 2018 r. podkreślamy, że nawiązujemy do tradycji przedwojennego czasopisma prawniczego założonego, redagowanego i wydawanego we Lwowie przez dr. Anzelma Lutwaka. Postanowiliśmy w związku z tym policzyć wszystkie opublikowane przed wojną zeszyty, mając na uwadze, że w żadnej bibliotece nie zachował się komplet. Poszukiwania pozwoliły nam skompletować całość edycji czasopisma, a tym samym możemy stwierdzić, że przed II wojną światową dr Lutwak wydał i rozpowszechnił 194 numery „Głosu Prawa” w 120 zeszytach. Być może w 1939 r. w druku był jeszcze zeszyt letni, ale żaden egzemplarz nie zachował się. Ostatni znany zeszyt to nr 3-5/1939. Możemy zatem przyjąć, że oddawany do rąk Czytelnika nr 6. „Głosu Prawa” (po wznowieniu tytułu) jest jednocześnie numerem 200 – licząc od 1924 r. Numerując z kolei zeszyty, obecny jest 125. zeszytem czasopisma o tytule „Głos Prawa”.

To już zobowiązanie. Także z powodu tego swoistego jubileuszu zeszyt niniejszy obficie niż zwykle wzbogaciliśmy działem FONTES, czyli przedrukami cennych opracowań sprzed 1939 r., w tym dwóch z „Głosu Prawa”.

Tym razem głównym tematem zeszytu jest temat od kilku lat aktualny i dyskutowany w Polsce i w Europie – wyłanianie władzy

sądowniczej. Temat stał się przedmiotem rozważań w dwóch opracowaniach z działu OPERA, czyli w artkule dr. Mariusza Mohyluka, który omówił w tym zakresie prace nad projektem prawa o ustroju sądów powszechnych prowadzone w Komisji Kodyfikacyjnej RP w latach 1919-1928 oraz w artykule sędziego dr. Grzegorza Borkowskiego omawiającego najnowsze standardy dotyczące powoływania sędziów w świetle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Ponadto temat ten jest przedmiotem rozważań zamieszczonych w autorskim dziale VOTUM SEPARATUM – zapowiedzianym w poprzednim zeszycie. Uzupełnieniem tego tematu są aż cztery przedruki z okresu międzywojennego. Dwa z nich – prof. Eugeniusza Waśkowskiego oraz adw. Stanisława Cara – koncentrują się na toczącej się w latach 1923-1927 dyskusji w łonie Komisji Kodyfikacyjnej RP i w komisjach parlamentarnych nad wyborem optymalnego modelu wyłaniania sędziów w projekcie prawa o ustroju sądów powszechnych. Autorzy obszernie omawiają w nich modele wyłaniania sędziów, które wówczas istniały w Europie, wskazując na ich zalety i wady. Dwa następne – prof. Stanisława Gołęba oraz dr. Anzelma Lutwaka – stanowią pogłębioną refleksję nad sądownictwem polskim przełomu lat 20. i 30. XX w.

Ponadto w dziale OPERA znajduje się bardzo aktualne opracowanie adw. dr. Moniki Strus-Wołos na temat niebezpieczeństw wynikających z rozwiązań wprowadzonych z końcem 2020 r. w kodeksie postępowania cywilnego, zobowiązujących osoby stosującej przemoc w rodzinie do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazujących zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. W tym samym dziale znajdziemy także artykuł Marty Kosmowskiej poświęcony zagadnieniu odpowiedzialności odszkodowawczej za wydanie niezgodnej z prawem indywidualnej interpretacji przepisów prawa podatkowego.

W zeszycie znajdują się też stałe już opracowania. Wśród nich jest przegląd orzecznictwa Międzynarodowego Trybunału Karnego za okres kwiecień-sierpień 2020 r. autorstwa Patryka Gacki, w którym zwrócono uwagę na temat prawa, które dostarcza ofiarom pomyłek sądowych środków odwoławczych przed międzynarodowymi trybunałami karnymi. Ponadto kolejny przedruk artykułu prof. Maurycego Allerhanda – tym razem o stosunku prawa państwowego do prawa religijnego. W kolejnej odsłonie „Pocztu Jurystów i Ekonomistów” przybliżono postać i osiągnięcia Aleksandra Dolińskiego (1866-1930), głównego kodyfikatora prawa handlowego w Drugiej Rzeczypospolitej, także w związku z tym, że znakomite dzieło pt. *Austryackie prawo o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością z 1908 r.*, przedrukujemy jako inauguracyjną „Biblioteki Głosu Prawa” – nową serię wydawniczą Oficyny Allerhanda.

W dziale RES GESTAE witamy prof. Macieja Jońcę z erudycyjnym esejem pt. *Pater semper incertus!*, a także dr. Krzysztofa Smolanę, który ogłosił artykuł o Karolu Bertonim (1876-1967), jednym z głównych twórców polskiej służby zagranicznej w okresie II RP i modelu edukacji do dyplomacji i służby konsularnej. W dziale tym zamieściliśmy też tekst autobiograficzny zmarłego 2 grudnia 2020 r. prof. Ryszarda Szawłowskiego wraz z wykazem jego publikacji. Tekst powstał w latach 2006 i 2008 i został udostępniany redakcji przez Panią Hannę Szawłowską, małżonkę śp. Profesora. Z tekstem tym koresponduje bogato ilustrowane osobiste wspomnienie pośmiertne prof. Szawłowskiego, wybitnego badacza życia i dokonań Rafała Lemkina, zamieszczone w dziale IN MEMORIAM. Dział ten tym razem zawiera aż cztery wspomnienia, co ukazuje też, jak wiele ważnych uczonych, jurystów i ludzi kultury zmarło w 2020 r. Wspomnienie poświęciliśmy adw. Andrzejowi Bąkowskiemu (1927-2020), który większość aktywności zawodowo-samorządowej poświęcił dbaniu o dyscyplinę i etykę adwokacką, podkreślając znaczenie honoru, szacunku oraz przyzwoitości w praktyce adwokackiej. Wspólne wspomnienie dedykujemy dwóm osobom niezwykle ważnym dla badań nad historią Lwowa i współczesnymi relacjami polsko-ukraińskimi, założycielowi i redaktorowi „Rocznika Lwowskiego” Januszowi Wasylkowskemu (1933-2020) oraz założycielowi i redaktorowi „Kuriera Galicyjskiego” Mirosławowi Rowickiemu (1953-2020).

W części felietonowej witamy na pokładzie „Głosu Prawa” sędziego Arkadiusza Krupę, który podzielił się z Czytelnikami swoimi wspomnieniami i refleksjami zainspirowanymi piosenkami Kultu i obserwacją rzeczywistości. Jest on też autorem kolejnych ilustracji do kilku artykułów. Z kolei adw. Ewa Stawicka tym razem – „na przekór” ziemie – podzieliła się z nami poezją powstałą przed pandemią w Kuźnicy nad Bałtykiem.

Kolejna odsłona krótkich refleksji zainspirowanych grafiką umieszczoną na czwartej stronie okładki koncentruje się na treści genialnej *Melancholii I* Albrechta Dürera. Ta wyjątkowa rycina z 1514 r. zdaje się być zawsze aktualna, zawsze skłaniająca do refleksji nad kondycją świata, człowieka, ale też prawa, wymiaru sprawiedliwości, sądownictwa – nie tylko w dobie ciągle nieokiełznanej pandemii wirusa SARS-CoV-2.

W ostatnich miesiącach zintensyfikowaliśmy starania o obecność „Głosu Prawa” w kolejnych bazach indeksacyjnych. Bardzo dobrze nasz kwartalnik został oceniony w bazie ICI Journals Master List 2019. Jesteśmy w The Central European Journal of Social Sciences and Humanities, Centrum Otwartej Nauki (CeON), Polskie Bibliografii Naukowej, Portalu Informacji Naukowej, a wkrótce także w Central and Eastern European Online Library (CEEOL). Artykuły z „Głosu Prawa” są też indeksowane w bazie Google Scholar. Złożyli-

śmy też aplikację do European Reference Index for the Humanities (ERIH PLUS). Mamy także nadzieję na rychłe znalezienie się w kolejnych bazach naukowych.

Od dłuższego już czasu nasze strony internetowe są redagowane równolegle w języku polskim i angielskim. O nowościach i ważniejszych wydarzeniach informujemy przez profil na FB. Coraz więcej naszych publikacji jest cytowanych. Niektóre mają kilka tysięcy odsłon.

W naszej Radzie Programowej witamy kolejnych uczonych jurystów i ekonomistów. Jest nas już jedenaścioro – z czego większość afiliowana jest przy uniwersytetach zagranicznych.

Wszystko to pozwala nam patrzeć z nadzieją w przyszłość, wierząc, że tworzymy otwarte, wolne prawnicze czasopismo naukowe. Stale zapraszamy na jego łamy.

Arkadiusz Radwan, Adam Redzik, Wojciech Rogowski